

برنامه انسان و کره مسکون

ویکتوریا جمالی

در ربع قرن گذشته سازمان جهانی یونسکو برنامه های زیست محیطی گوناگونی را در نقاط مختلف دنیا اجرا کرده است که در رابطه با نیاز این کشورها از نقطه نظر کمبود تحقیقات و کارهای مطالعاتی انجام شده فقط قدمی برای آشنائی با مسائل برداشته شده است. بیشتر مطالعات در زمینه های آموزشی، کشاورزی، دامپروری، چراگاهها، حفاظت منابع طبیعی و حیات وحش و غیره در کشورهای در حال توسعه توسط کارشناسان و با همکاری متخصصین سازمان ملل و یونسکو انجام گرفته است.

در سال ۱۹۷۱ سازمان جهانی یونسکو با توجه به نیاز کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته، برنامه ای تحت عنوان انسان و کره مسکون (MAB) در سطح جهانی به مرحله انجام در آورد، جلسات شورای هماهنگی هر دو سال یکبار و اجلاس های عمومی و منطقه ای نیز در فاصله دو سال بطور مرتب تشکیل می گردد. برنامه انسان و کره مسکون دارای ۱۴ طرح بشرح زیر می باشد:

- ۱- اثرات اکولوژیکی توسعه فعالیت های انسانی در اکوسیستم مناطق حاره و زیر حاره.

- ۲- اثرات اکولوژیکی بهره برداری های گوناگون از زمین در جنگلهای منطقه مدیترانه و معتدله.
- ۳- اثرات فعالیت های انسان و بهره برداری های زمین در چراگاههای منطقه ساوان و غلفزار (منطقه معتدله تا منطقه خشک).

- ۴- روشهای آبیاری در مناطق خشک و نیمه خشک.
- ۵- اثرات اکولوژیکی فعالیت های انسان بر ارزش و منابع دریاچه ها، مردابها، رودخانه ها، دلتاها، خورها، مناطق ساحلی.
- ۶- اثرات فعالیت های انسان در اکوسیستم مناطق کوهستانی و توندرا.
- ۷- اکولوژی و استفاده صحیح از اکوسیستم های جزایر.
- ۸- حفاظت منابع طبیعی.
- ۹- کاربرد حشره کش ها و کود شیمیائی و تأثیر آن در محیط.
- ۱۰- اثرات اصولی کارهای مهندسی در انسان و محیط زیست او.

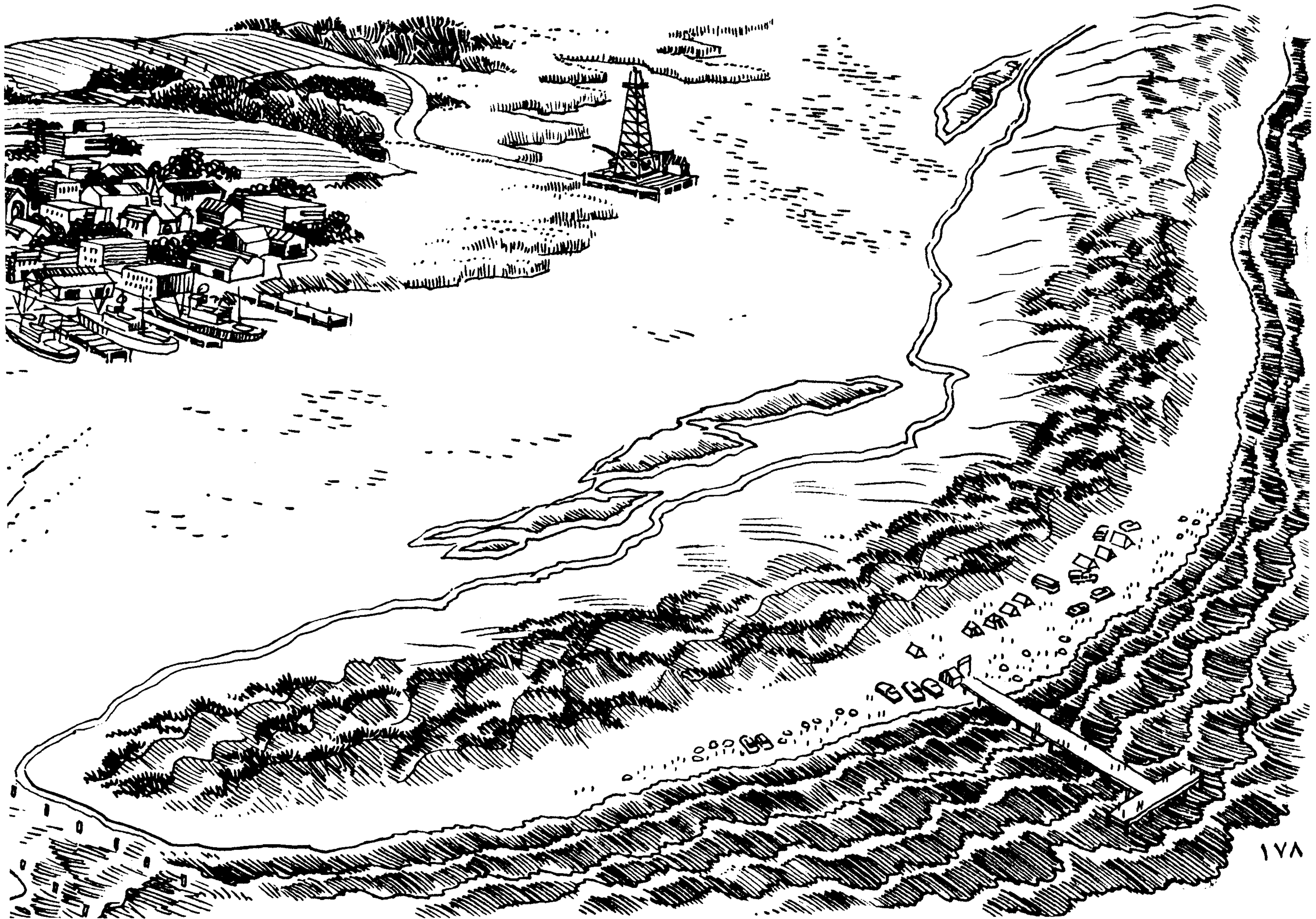
- ۱۱- سیستم های شهری. مطالعات اکولوژیکی در جوامع انسانی، بعنوان پایه ای برای تصمیم گیری و برنامه ریزی با تاکید در تأثیر متقابل بین جوامع انسانی و محیطی اطراف آن و مسائل و مشکلات ناشی از جریانهای انرژی.

- ۱۲- تأثیر متقابل بین دگرگونی های محیطی و تطابق دموگرافی و ساختمان ژنتیکی جمعیت.
- ۱۳- ادراک خواص محیطی.
- ۱۴- آلودگی های محیطی.

در هیجدهمین اجلاس عمومی انسان و کره مسکون که در نوامبر ۱۹۷۴ انجام گرفت ایران به عضویت شورای هماهنگی

در انجام برنامه‌های مآب علاوه بر منابع ملی سازمان‌های
دیگر وابسته به سازمان ملل متحد نظیر: WMO, UNEP, FAO,
UNEPA, SCOPE, UNISEF, IUCN, ICSU
همکاری و تشریک مساعی دارند. همچنین در نظر است که
امکانات تاسیس «وجوه سپرده مآب» مورد مطالعه کشورهای عضو
قرار گیرد.

برنامه انسان و کره مسکون (MAB) انتخاب گردید، ولی متأسفانه
ایران نتوانست که نماینده‌ای به چهارمین جلسه شورای هماهنگی
که در ۱۸ تا ۲۶ نوامبر ۱۹۷۵ تشکیل گردید بفرستد. کشورهای
عضو جلسه هماهنگی MAB هر يك دارای کمیته ملی هستند، که این
کمیته رسیدگی به کارهای MAB و پروژه‌های آن را به عهده دارد.
گزارش کارهای انجام شده جهت دبیر کل برنامه مآب و گروه کار
بین‌المللی فرستاده می‌شود که این گزارشات یا بصورت خبر در
نشریه **Nature and Resources** یونسکو و یا در نشریه‌های
مآب منعکس می‌شود و برای آگاهی سایر کشورهای عضو توزیع
می‌گردد.

تعلیم و آموزش :

بعلت عظیم بودن و وسعت عمل برنامه های مآب تشکیل جلسات منطقه ای بمنظور آسان نمودن فعالیت ها با حضور متخصصین و مشاورت های دیگران انجام و نتایج رضایت بخش حاصل گردیده است . همچنین کشورهای عضو مآب جلسات آموزشی کوتاه مدت منطقه ای ، برای تربیت و آموزش و یا بازآموزی کارشناسان و متخصصان دائر نموده اند ، بقرار زیر :

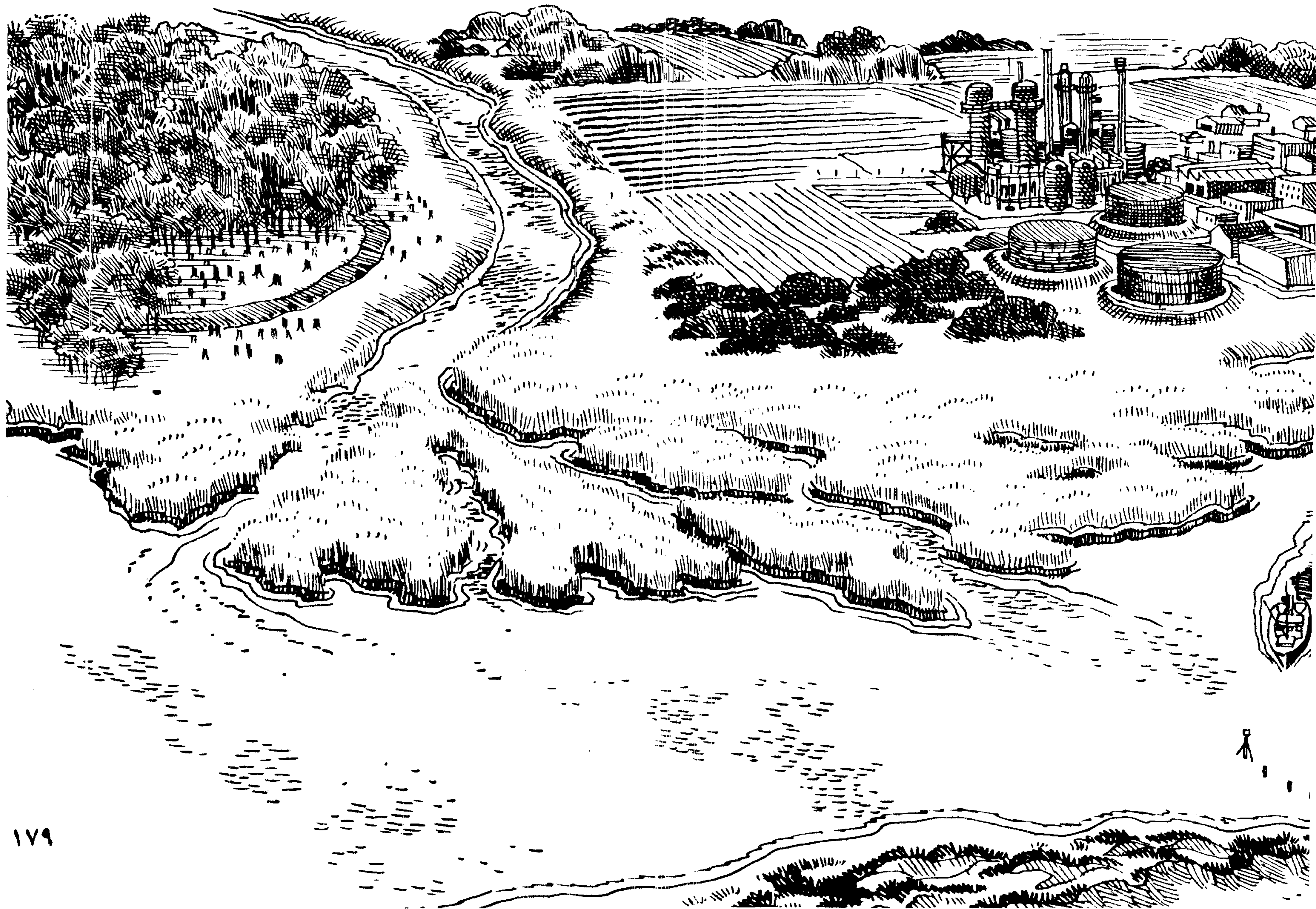
۱- آموزش تعلیماتی منطقه ای بمدت ۶ ماه در آسیای جنوب شرقی در زمینه مدیریت اکولوژی و محیط در تاریخ سپتامبر ۱۹۷۴

و مارس ۱۹۷۵ با همکاری . UNEP

۲- سمینار محلی در زمینه اکوسیستم جنگلی های گرمسیری برگ ریزنده در ساکارات ، تایلند ، ۲۵-۳۰ نوامبر ۱۹۷۴ و اکوسیستم جنگل مناطق گرم بارانی در بوگاراندونزی ، ۱۴-۹ دسامبر ۱۹۷۴ .

۳- سمینار منطقه ای غرب افریقا در زمینه مدیریت محیط ، با همکاری UNICEF در دگارسنگال ۲۶-۱۲ ژانویه ۱۹۷۵ .

۴- دوره تعلیماتی منطقه ای بمدت یکماه پیرامون متدهای تجریمی پوشش گیاهی در بوگاراندونزی ، ۳۰-۱ سپتامبر ۱۹۷۵ .

علاوه بر دوره‌های تعلیماتی فوق ، يك دوره تعلیماتی بین -
المللی و مداوم در سطح فوق لیسانس برای شرکت کنندگان کشورهای
در حال توسعه مقرر گردیده که این دوره‌ها در کشورهای اروپائی
عضو مآب برگزار می‌گردد .

بمنظور جلوگیری از دوباره کاری در زمینه مطالعات علوم
انسانی ، علوم اجتماعی و جامعه شناسی در سطح ملی و بین المللی
کمیسیون علوم اجتماعی یونسکو با برنامه مآب همکاری داشته و
پرسشنامه‌هایی نیز در این زمینه تنظیم نموده است که برای کشورهای
عضو فرستاده شده است .

برای تشکیل کمیته ملی مآب در ایران سازمان تربیتی
یونسکو با کمک و همکاری سازمان حفاظت محیط زیست طرحی
تهیه نموده‌اند ، که مواد این طرح در جلسات آتی این دو سازمان
بمنظور بررسی و امکانات موجود در ایران مورد مذاکره قرار
خواهد گرفت . در این جلسه امکان شرکت سایر سازمانهایی را که
میتوانند بنحوی در کمیته ملی مآب عضویت داشته باشند بررسی می
گردد . سازمان حفاظت محیط زیست تا کتون طرحهایی در رابطه
باروال طرح ها و کارهای مآب ، در زمینه های گوناگون بوجود
آورده است که مقداری از این پروژه‌ها در سطح کشوری از طرف
سازمان حفاظت محیط زیست بموقع اجرا درآمده است .